

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

BENÁTSKÝ
KUPEC

THE
MERCHANT
OF VENICE

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Přeložil Jiří Josek

Tato kniha vychází za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky.

Translation, Preface, and Commentary © Jiří Josek, 2010

ISBN 978-80-86573-23-6

PŘEDMLUVA

Benátský kupec patří k vrcholným komediím středního období Shakespearovy tvorby. Byl pravděpodobně napsán na podzim roku 1597. V žánru komedie mu předchází **Sen čarovné noci**. V porovnání s touto rozvernou a poetickou hrou o kouzelné moci lásky a přírody je zřejmé, že v **Benátském kupci** dramatik předkládá divákovi mnohem složitější obraz světa. Příběh židovského lichváře Šajloka a bohatého kupce Antonia nabývá občas poloh vážných, pochmurných, ba místy až drastických. **Benátský kupec** se tak dá považovat za předchůdce tzv. hořkých, problémových komedií, jakými budou v pozdější fázi dramatikovy tvorby komedie **Konec dobrý, všechno dobré** nebo **Něco za něco**.

Vzhledem ke kusým informacím, které o Shakespearově životě máme, bývá někdy ošidné hledat v jeho hrách autobiografické souvislosti, ale snad stojí za to si některé skutečnosti připomenout, zvláště proto, že k této hře mohou poskytnout jistý interpretační klíč.

V srpnu 1596 umírá dvaatřicetiletému a v té době již velmi úspěšnému londýnskému dramatikovi ve vzdáleném Stratfordu jeho jediný syn Hamnet ve věku jedenácti let. Můžeme se jen dohadovat, jak těžce Shakespeare ztrátu nesl, ale jisté je, že ozvuky této tragédie jsou v jeho další tvorbě výrazné a zřejmé. V následujících měsících Shakespeare hmotně zabezpečil svou tehdy už čtyřicetiletou ženu s dcerami, pořídil jim ve Stratfordu nový dům, a svému otci koupil šlechtický titul. Jako by se tak snažil vykoupit z domácích závazků. Lze se domnívat, že v průběhu roku 1597 prochází pak velkou životní krizí, jejímž literárním odrazem se zdají být autobiograficky vyznívající **Sonety** (vydané v roce 1609). Ve své podstatné části sbírka reflektuje nelegitimní milostné vztahy mezi trojicí, kterou tvoří stárnoucí básník, krásný mladík z vyšších vrstev a promiskuitní „černá dáma“. Poměrně úzký okruh literátů v tehdejší Londýně a řada indicií vede badatele ke snaze dosadit za tyto fiktivní postavy reálné lidi. Z řady hypotéz se jako nejpravděpodobnější nabízí ta, že mladíkem byl tehdy sedmnáctiletý William Herbert, budoucí hrabě z Pembroku, a „černou dámou“ snědá krásavice Emilia Lanierová, dcera Baptisty Bassana, židovského přistěhovalce z Benátek a Shakespearova souseda ve čtvrti Bishopsgate, dvorská koketa, milenka patrona Shakespearovy divadelní společnosti lorda komořího Hunsdona, sama básnířka a jízlivá glosátorka mužských nectností. Ve stejné době píše Shakespeare **Benátského kupce**. Ačkoli jde o adaptaci starých pramenů, je pozoruhodné, kolik lze v této hře nalézt společných rysů se

Sonety i s okolnostmi Shakespearova života. Mezi protagonisty komedie lze totiž najít obdobnou, spleť milostných vztahů svázanou trojicí: nezodpovědného mladíka Bassania, sarkasticky vtipnou a vášnivou Porcii a nešťastného kupce Antonia. V tomto kontextu není nezajímavé, že Shakespeare v roli Antonia patrně sám vystupoval na divadle. Těžko říct, zda i postava Žida Šajloka měla svůj reálný předobraz, ale historie zjevnou souvislost nabízí.

V roce 1594 proběhl v Londýně soudní proces s osobním lékařem královny Alžběty I. Roderigem Lopezem, který byl odsouzen a popraven za přípravu atentátu na královnu. Lopez byl židovský uprchlík z Portugalska. Proces vedl k eskalaci protizidovských nálad v Londýně. Na jejich vlně se téhož roku s velkým úspěchem vrátila na divadlo výrazně antisemitsky vyznívající hra Shakespearova vrstevníka Christophera Marlowa *Maltský Žid* (*The Jew of Malta*) z roku 1591. Je možné, že hra kolegy a rivala i vybičovaný zájem o židovskou otázku inspirovaly Shakespeara k vlastnímu zpracování této tematiky. Bezprostředním spouštěcím momentem pak mohlo být drama lásky k Židovce a krásnému, nezodpovědnému mladíkovi, které, jak se zdá, v roce 1597 autor prožíval.

Jak bylo u Shakespeara obvyklé, ve svém zpracování vycházel z převzatých pramenů (pokud jen neadaptoval nedochovanou anglickou hru *Žid*, o jejíž existenci zůstala pouze letmá a nikterak přesvědčivá zmínka pamětníka). Hlavním zdrojem mu byl příběh uveřejněný v povídkové sbírce Giovanniho Fiorentina *Hlupák* (*Il Pecorone*), který doplnil a obohatil výpůjčkami z další četby.

Ve hře se střetávají dvě vyprávěcí pásma, dvě odlišná prostředí a dva literární žánry. V jednom pásmu se na půvabném, zahradami obklopeném zámku ve fiktivním Belmontu odehrává až folklorní pohádka s morálním ponaučením, v níž se přízemně směšný i směšně vznešený nápadník ucházejí o krásnou bohatou nevěstu. Mohou ji získat pouze správnou volbou mezi třemi tajemnými skříňkami. Samozřejmě že neuspějí, a jen ten vyvolený nakonec rébus vyřeší a je zaslouženě odměněn. Dějištěm druhého pásma jsou životem a obchodem kypící Benátky, připomínající tehdejší Londýn. Do tohoto realistického prostředí je vsazen starý pamfletický příběh o nelitostném židovském lichváři, který se soudně dožaduje zákonné pokuty, jíž je libra masa vyříznutá z těla křesťana, ale zákon se obrací proti němu a on je zesměšněn a ponížěn.

Protikladná pásma spojuje v ústrojný celek jeden základní princip. Nic zde není takové, jaké se zdá či jaké by z hlediska žánru mělo být. Stejně jako ta nejzáčasnější skříňka skrývá nejtrpčí překvapení, i lidé jsou v této hře jiní, než jací se jeví na pohled. Ti nejbohatší jako Porcie či Antonio zdaleka nejsou nejšťastnější. Ti nejžádoucnější jako Bassanio či Lorenzo jsou sotva hodni obdivu, jakého se jim dostává. A zavilý a všemi opovrhovaný Šajlok má ke svému

jednání zatraceně pádné důvody. Schematické postavy převzaté z pramenů vystupují z přidělených rolí a rozžívají se vlastním životem. Tak jako v **Sonetech** použil Shakespeare konvenční útvar kurtoazní milostné poezie k vyjádření nekonvenčních vášní i společenské kritiky, zde se mu zas v rámci komediálního žánru podařilo vyjádřit témata obdobně vážná a závažná.

Z řady postav a přehledného komediálního rámce se obzvláště vymykají dva až tragicky osamělí muži. Prvním z nich je titulní postava, kupec Antonio. Velkorysost, s níž nasazuje vlastní život, aby pomohl mladému příteli, by byla vskutku obdivuhodná, kdyby nebyla tak podezřelá. Ačkoli to není nikde ve hře výslovně řečeno, mnoho náznaků vypovídá o tom, že důvodem Antoniova smutku je zapovězená, nenaplnitelná a pravděpodobně i nevyřčená láska k okouzlujícímu, nezodpovědnému mladíkovi, který o ní jistě ví, ale nijak se nezdráhá jí využívat k vlastnímu prospěchu.

Druhou postavou na okraji společnosti je židovský lichvář Šajlok. Ten v sobě od počátku nese základní protiklad. Na jedné straně je terčem zakořeněné iracionální nenávisti, na straně druhé je v době rozvíjejícího se peněžního hospodářství svou profesí společností nanejvýš potřebný. Postava Šajloka v mnoha směrech naplňuje tradiční stereotyp zlosyna, jak ho vykreslil Marlowe v *Maltském Židovi*, ale pozoruhodné je, jak působivě Shakespeare v několika Šajlokových monologích stereotyp překračuje a polemizuje s ním. Z vysmívané figurky vytváří člověka bránícího svou důstojnost, obžalovaného mění v žalobce. Je nanejvýš obdivuhodné, s jakou silou se dokázal dramatik v době protizidovské hysterie postavit proti převládajícímu náladám a předsudkům a projevit tak své humánní citění.

Benátský kupec obsahuje celou řadu slavných a často citovaných míst řadících se k tomu nejlepšímu z autorovy tvorby. Kromě útočných Šajlokových monologů je to třeba Porciina řeč o slitování či Lorenzova chvála hudby. Bohatá metaforika spojuje vyznání lásky s odkazy na finančnictví, ale dokáže se vznést až mimo sféry tohoto světa.

Přes veškerou tematickou závažnost, obsažnost i lyrické kvality zůstává ovšem **Benátský kupec** komedií, naplněnou jak komickými situacemi, tak i slovním, možná poněkud drsným a neomaleným humorem, který poněkud obstarává „klaun“ Lancelot. Pravou komedií však ze hry dělá až šťastný konec, kdy se po vyhraném soudním sporu a vyřešené zápletce s prstýnkou mohou naplnit tělesné tužby manželů. A že jde o konec skutečně odlehčený, potvrzuje autor slovy prostořekého Graziana, která v odkazu na hmatatelný důkaz lásky, jímž byl darovaný, ztracený a znovu získaný prstýnek, obsahují skrytý erotický dvojsmysl.

*Nerissin kroužek mi však nedá spát,
do smrti o něj musím pečovat.*

JIŘÍ JOSEK

THE MERCHANT
OF VENICE

BENÁTSKÝ
KUPEC

DRAMATIS PERSONAE

THE DUKE OF VENICE
THE PRINCE OF MOROCCO }
THE PRINCE OF ARRAGON } suitors to Portia
ANTONIO, a merchant of Venice
BASSANIO, his friend, and suitor to Portia
SALERIO }
SOLANIO } friends to Antonio and Bassanio
GRATIANO }
LORENZO, in love with Jessica
SHYLOCK, a rich Jew
TUBAL, a Jew, his friend
LAUNCELOT GOBBO, a clown, servant to Shylock
OLD GOBBO, father to Launcelot
LEONARDO, servant to Bassanio
BALHAZAR }
STEPHANO } servants to Portia
PORTIA, a rich heiress
NERISSA, her waiting-maid
JESSICA, daughter to Shylock
JAILER
Magnificoes of Venice, officers of the Court of Justice,
servants and other attendants.

Scene: Venice, and Portia's house at Belmont.

OSOBY

BENÁTSKÝ DÓŽE
MAROCKÝ PRINC }
ARAGONSKÝ PRINC } Porciini nápadníci
ANTONIO, benátský kupec
BASSANIO, jeho přítel a Porciin nápadník
SALERIO }
SOLANIO } Antoniovi a Bassaniovi přátelé
GRAZIANO }
LORENZO, zamilovaný do Jessiky
ŠAJLOK, bohatý Žid
TUBAL, jiný Žid, Šajlokův přítel
LANCELOT GOBBO, Šajlokův sluha
STARÝ GOBBO, Lancelotův otec
LEONARDO, Bassaniův sluha
BALTAZAR }
STEFANO } Porciini sluhové
PORCIE, bohatá dědička
NERISSA, její komorná
JESSIKA, Šajlokova dcera
ŽALÁŘNÍK
Benátští šlechtici, úředníci při soudním dvoře,
sloužící a družina.

Místo děje: Benátky a Porciin dům v Belmontu.

ACT I.

SCENE 1. VENICE. A STREET.

Enter Antonio, Salerio, and Solanio.

- ANTONIO In sooth, I know not why I am so sad;
It wearies me, you say it wearies you;
But how I caught it, found it, or came by it,
What stuff 'tis made of, whereof it is born,
I am to learn; 5
And such a want-wit sadness makes of me,
That I have much ado to know myself.
- SALERIO Your mind is tossing on the ocean,
There where your argosies with portly sail
Like signiors and rich burghers on the flood, 10
Or as it were the pageants of the sea,
Do overpeer the petty traffickers
That curtsy to them, do them reverence,
As they fly by them with their woven wings.
- SOLANIO Believe me, sir, had I such venture forth, 15
The better part of my affections would
Be with my hopes abroad. I should be still
Plucking the grass to know where sits the wind,
Piring in maps for ports and piers and roads;
And every object that might make me fear 20
Misfortune to my ventures, out of doubt
Would make me sad.
- SALERIO My wind cooling my broth
Would blow me to an ague when I thought
What harm a wind too great might do at sea.
I should not see the sandy hour-glass run 25
But I should think of shallows and of flats,
And see my wealthy Andrew docked in sand,
Vailing her high top lower than her ribs
To kiss her burial. Should I go to church
And see the holy edifice of stone, 30

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1. BENÁTKY. NA ULICI.

Vystoupí Antonio, Salerio a Solanio.

- ANTONIO Opravdu nevím, proč jsem nešťastný.
A taky mi to vadí, jako vám.
Ale co na mě padlo, kde se vzalo
to, co mě drtí, mučí, sužuje,
opravdu netuším. 5
Trápení mi tak sedí na mozku,
že už se v sobě vůbec nevyznám.
- SALERIO V myšlenkách vznášíte se na vlnách
oceánů, kde vaše koráby
jak mořští velmožové skýtají 10
úchvatnou podívanou. Shlížejí
s pohrdáním na malé bárky kupců,
jež kolébavě klaní se a kynou
lodím, co letí na perutích plachet.
- SOLANIO Věřte mi, pane, já mít na vodě
takové bohatství, pak budu pořád
duchem s ním. Budu házet suchou trávou
do vzduchu, abych odhadl směr větru,
nad mapou budu zkoumat přístavy 15
a trnout, co vše může ohrozit
můj majetek, což by mě nepochybně
dost skličovalo.
- SALERIO Fouknu do polívky,
a hned se začnu třást při představě,
jak příšerně to fouká na moři.
Nesnesl bych se dívat, jak se sype 25
v hodinách písek, protože bych hned
viděl svou loď pohřbenou v mělčině
s dřív vznosným stěžněm nyní zlomeným
a líbajícím zem. Do chrámu šel bych
a svaté zdi by mi hned připomněly 30

And not bethink me straight of dangerous rocks,
Which touching but my gentle vessel's side
Would scatter all her spices on the stream,
Enrobe the roaring waters with my silks,
And in a word, but even now worth this, 35
And now worth nothing? Shall I have the thought
To think on this, and shall I lack the thought
That such a thing bechanced would make me sad?
But tell not me; I know Antonio
Is sad to think upon his merchandise. 40

ANTONIO Believe me, no. I thank my fortune for it,
My ventures are not in one bottom trusted,
Nor to one place; nor is my whole estate
Upon the fortune of this present year:
Therefore my merchandise makes me not sad. 45

SOLANIO Why then you are in love.

ANTONIO Fie, fie!

SOLANIO Not in love neither? Then let us say you are sad
Because you are not merry; and 'twere as easy
For you to laugh and leap, and say you are merry
Because you are not sad. Now by two-headed Janus, 50
Nature hath framed strange fellows in her time:
Some that will evermore peep through their eyes,
And laugh like parrots at a bagpiper;
And other of such vinegar aspect
That they'll not show their teeth in way of smile 55
Though Nestor swear the jest be laughable.

Enter Bassanio, Lorenzo, and Gratiano.

Here comes Bassanio, your most noble kinsman,
Gratiano, and Lorenzo. Fare ye well,
We leave you now with better company.

SALERIO I would have stayed till I had made you merry, 60
If worthier friends had not prevented me.

ANTONIO Your worth is very dear in my regard.
I take it your own business calls on you,
And you embrace th' occasion to depart.

SALERIO Good morrow, my good lords. 65

BASSANIO Good signiors both, when shall we laugh? Say, when?
You grow exceeding strange. Must it be so?

SALERIO We'll make our leisures to attend on yours.
Exeunt Salerio and Solanio.

skaliska, která mohou prorazit
boky mé drahé lodě, kudy by se
do moře sypalo mé koření
a mým hedvábím zdobily se vlny.
Jaké to musí být, když teď jsem boháč, 35
a náhle nemám nic a nejsem nikdo?
Což mohu na to pomyslet a při tom
pomyslení nemyslet na nejhroší?
Ne, ne! Jste stále v duchu se svým zbožím,
proto jste, Antonio, nešťastný. 40

ANTONIO Věřte mi, tak to není. Naštěstí
jsem nesevěřil své zboží jedné lodi,
mé bohatství je na vícero místech
a jedna pohroma mě nezlomí.
Ne, zboží mi starosti nedělá. 45

SOLANIO Potom jste nejspíš zamilovaný.

ANTONIO Pche!

SOLANIO Ani to ne? No tak jste smutný proto,
že nejste veselý. A mohl byste
se smát a říkat, že jste veselý,
protože nejste smutný. Příroda 50
stvořila prapodivné exempláře:
jedny, co při každické pitomosti
se smějí, až jim slzy valí z očí,
a pak ty, co jsou pořád jako led
a nevyčení zuby v úsměvu 55
ani při nejvydařenějším vtipu.

Vystoupí Bassanio, Lorenzo a Graziano.

Jde sem váš vzácný přítel Bassanio
s pány Grazianem a Lorenzem.
A proto přenechávám místo lepším.

SALERIO Zůstal bych rád a zved vám náladu. 60
Ustoupit ale musím vzácnějším.

ANTONIO Víte, že si vás vážím, ale chápu,
že máte napilno a hodí se vám
se chopit záminky a odejít.

SALERIO Dobrého rána, drazí pánové. 65

BASSANIO Už jdete, páni? Nechcete se s námi
pobavit? Zasmát? Tak snad někdy příště.

SALERIO Kdykoli se vám bude hodit.
Odejdou Salerio a Solanio.

LORENZO	My Lord Bassanio, since you have found Antonio, We two will leave you, but at dinner-time I pray you have in mind where we must meet.	70
BASSANIO	I will not fail you.	
GRATIANO	You look not well, Signior Antonio, You have too much respect upon the world. They lose it that do buy it with much care. Believe me you are marvellously changed.	75
ANTONIO	I hold the world but as the world, Gratiano, A stage, where every man must play a part, And mine a sad one.	
GRATIANO	Let me play the fool, With mirth and laughter let old wrinkles come, And let my liver rather heat with wine Than my heart cool with mortifying groans. Why should a man, whose blood is warm within, Sit like his grandsire cut in alabaster? Sleep when he wakes? And creep into the jaundice By being peevish? I tell thee what, Antonio – I love thee, and 'tis my love that speaks – There are a sort of men whose visages Do cream and mantle like a standing pond, And do a willful stillness entertain, With purpose to be dressed in an opinion Of wisdom, gravity, profound conceit, As who should say: 'I am Sir Oracle, And when I ope my lips let no dog bark! O my Antonio, I do know of these That therefore only are reputed wise For saying nothing; when I am very sure If they should speak, would almost damn those ears Which hearing them would call their brothers fools. I'll tell thee more of this another time; But fish not with this melancholy bait For this fool gudgeon, this opinion. Come, good Lorenzo. Fare ye well awhile, I'll end my exhortation after dinner.	80 85 90 95 100
LORENZO	Well, we will leave you then till dinner-time. I must be one of these same dumb wise men, For Gratiano never lets me speak.	105
GRATIANO	Well, keep me company but two years more, Thou shalt not know the sound of thine own tongue.	

LORENZO	Bassanio, Antonia jste našel, a proto my dva půjdem. Na oběd však, prosím, přijďte. Počítáme s vámi.	70
BASSANIO	Dodržím slovo.	
GRAZIANO	Siñore Antonio, co je vám? Berete na svá bedra tíhu světa? Světů to neprospěje, vás to zničí. Opravdu, změnil jste se k nepoznání.	75
ANTONIO	Graziano, svět pro mě není nic než divadlo, kde každý má svou roli. Ta má je smutná.	
GRAZIANO	Já chci spíš hrát šaška a tvář mít plnou vrásek od smíchu. Raději ať mi víno spálí játra, než aby srdce mrzlo mrzoutstvím. Jak může člověk plný horké krve se tvářit jako vlastní náhrobek? Spát při bdění a žlučovitostí si barvit tvář? Mám vás rád, Antonio, a co vám řeknu, říkám jako přítel. Jsou lidé, jejichž obličej je jako krabata krusta nad stojatou vodou. Důstojně mlčí, a tak budí zdání, že toho spoustu vědí, že jsou chytrí a vzdělaní, jak by tím mlčením říkali: „Já jsem hlava, a když já otevřu ústa, psi ať neštěkají!“ Antonio, znám tolik lidí, kteří jen proto, že nic nikdy neřeknou, jsou bráni za mudrce, ale vím, že kdyby promluvili, ostatní by s hrůzou poznali, jací jsou tupci. Příště vám o tom řeknu víc. Však, prosím, na háček smutku nesnažte se chytat tu mřenku veřejného mínění. Jdem, Lorenzo. Prozatím na shledanou. Po obědě svůj projev dokončím.	80 85 90 95 100
LORENZO	Tak do oběda na shledanou, páni. Zřejmě i já jsem mlčenlivý tupec, když tenhle nepustí mě ke slovu.	105
GRAZIANO	Ještě dva roky budem přátel, a zapomeneš na zvuk svého hlasu.	

ANTONIO	Fare you well! I'll grow a talker for this gear.	110
GRATIANO	Thanks, i' faith, for silence is only commendable In a neat's tongue dried and a maid not vendible. <i>Exeunt Gratiano and Lorenzo.</i>	
ANTONIO	It is that any thing now!	
BASSANIO	Gratiano speaks an infinite deal of nothing, more than any man in all Venice. His reasons are as two grains of wheat hid in two bushels of chaff; you shall seek all day ere you find them, and when you have them, they are not worth the search.	115
ANTONIO	Well, tell me now what lady is the same To whom you swore a secret pilgrimage, That you today promised to tell me of?	120
BASSANIO	'Tis not unknown to you, Antonio, How much I have disabled mine estate, By something showing a more swelling port Than my faint means would grant continuance. Nor do I now make moan to be abridged From such a noble rate, but my chief care Is to come fairly off from the great debts Wherein my time something too prodigal Hath left me gaged. To you, Antonio, I owe the most in money and in love, And from your love I have a warranty To unburden all my plots and purposes How to get clear of all the debts I owe.	125 130
ANTONIO	I pray you, good Bassanio, let me know it, And if it stand, as you yourself still do, Within the eye of honour, be assured My purse, my person, my extremest means, Lie all unlocked to your occasions.	135
BASSANIO	In my school-days, when I had lost one shaft, I shot his fellow of the self-same flight The self-same way with more advised watch To find the other forth, and by adventuring both I oft found both. I urge this childhood proof, Because what follows is pure innocence. I owe you much, and like a willful youth, That which I owe is lost, but if you please To shoot another arrow that self way Which you did shoot the first, I do not doubt,	140 145

ANTONIO	Sbohem! Do přístě ze mě bude mluvkka.	110
GRAZIANO	Šprávně. Ať mlčí jen ty z jazyků, jež jsou v ústech zlých žen či v aspiku. <i>Odejdou Graziano a Lorenzo.</i>	
ANTONIO	Na tohle neřeknu už vůbec nic.	
BASSANIO	Graziano dokáže mluvit o ničem jako nikdo jiný v Benátkách. Mlátí prázdnou slámu, a jestli z ní vymlátí dvě zrníčka smyslu, pak je to moc. Celý den aby člověk čekal, než z něho něco kloudného vypadne, ale výsledek za tu námahu stejně nestojí.	115
ANTONIO	No dobře, ale teď mi prozrad', kdo je ta dáma, k níž se hodláš tajně vydat. Slíbil jsi mi, že mi to dneska řekneš.	120
BASSANIO	Není vám, Antonio, neznámé, nakolik jsem své jmění promrhal tím, že jsem si žil na vysoké noze neúměrně svým skrovným prostředkům. Nechci si naříkat na to, jak zle se teď budu protloukat. Má hlavní starost je, jak se čestně zbavit dluhů, které jsem při mém rozmařilém životě stih nadělat. Vám, Antonio, dlužím nejvíce peněz, nejvíc přátelství a vaše přízeň je mi zárukou, že smím před vámi odkrýt plány, jak všechny ty dluhy řádně vyrovnat.	125 130
ANTONIO	Proším tě, drahý Bassanio, mluv, a můžeš si být jist, že pokud bude vše v mezích cti, což u tebe vždy bylo, mé peníze, má osoba, mé všechno bude tvým plánům zcela k dispozici.	135
BASSANIO	Když v dětství zalétl mi někam šíp, tak vystřelil jsem druhý stejným směrem a bděle sledoval, kam dopadne. A tak jsem často s riskem ztráty obou oba dva našel. Beru příklad z dětství, abych zdůraznil nevinnost své prosby. Dlužím vám moc. A že jsem neznal míru, tak nezbylo mi nic. Když ale vy druhý šíp vystřelíte stejným směrem jako ten první, ujišťuji vás,	140 145

	As I will watch the aim, or to find both Or bring your latter hazard back again, And thankfully rest debtor for the first.	150
ANTONIO	You know me well, and herein spend but time To wind about my love with circumstance, And out of doubt you do me now more wrong In making question of my uttermost Than if you had made waste of all I have. Then do but say to me what I should do That in your knowledge may by me be done, And I am prest unto it; therefore speak.	155 160
BASSANIO	In Belmont is a lady richly left, And she is fair and, fairer than that word, Of wondrous virtues. Sometimes from her eyes I did receive fair speechless messages. Her name is Portia, nothing undervalued To Cato's daughter, Brutus' Portia. Nor is the wide world ignorant of her worth, For the four winds blow in from every coast Renowned suitors, and her sunny locks Hang on her temples like a golden fleece, Which makes her seat of Belmont Colchis' strand, And many Jasons come in quest of her. O my Antonio, had I but the means To hold a rival place with one of them, I have a mind presages me such thrift That I should questionless be fortunate!	165 170 175
ANTONIO	Thou know'st that all my fortunes are at sea, Neither have I money nor commodity To raise a present sum; therefore go forth, Try what my credit can in Venice do. That shall be racked, even to the uttermost, To furnish thee to Belmont, to fair Portia. Go presently inquire, and so will I, Where money is, and I no question make To have it of my trust, or for my sake.	180 185

	že nespustím ho z očí a pak vám buď vrátím oba, či aspoň ten druhý a první zůstanu vám vděčně dlužen.	150
ANTONIO	Znáš mě a víš, že chceš-li něco po mně, ztrácíš čas, pokud mluvíš v hádankách. Jestli si myslíš, že bych tobě mohl cokoli odmítnout, křivdíš mi víc, než kdybys všechno, co mám, rozházel. Prostě mi řekni, co bych podle tebe měl udělat, a může-li to pomoci, moc rád to udělám. Tak honem. Mluv!	155 160
BASSANIO	V Belmontu žije jistá dáma, která je bohatá a krásná, ba co víc, úchvatně ctnostná. Z jejích očí jsem onehdy vyčetl dost milou zprávu. Porcie jmenuje se – jako žena Brutova, již se ve všem vyrovná. Celý svět ví, jak vzácná je, a vít k ní ze všech koutů světa přivádí význačné nápadníky. Zlaté vlasy na jejích skráních jsou jak zlaté rouno, Belmont je jako bájná Kolchida a mnoho Jásonů ji touží získat. Můj drahý Antonio, kdybych měl prostředky, jak se s nimi o ni utkat, jsem přesvědčený, že bych v souboji obstál a nakonec byl já tím šťastným!	165 170 175
ANTONIO	Jak víš, můj majetek je na moři. Hotovosti a zboží, co bych prodal, zas tolik nemám. Zjisti, jaký kredit má v Benátkách mé jméno. Půjč si na mě. Vytáhni z nich co nejvíc, aby ses v Belmontu mohl před Porcií blýsknout. Zjisti, kdo může půjčit. Já jdu taky. Dobře se ví, jak dobře na tom jsem, půjčí mi – z přátelství, či s úrokem.	180 185

SCENE 2.

BELMONT. A ROOM IN PORTIA'S HOUSE.

Enter Portia with her waiting-woman, Nerissa.

- PORTIA By my troth, Nerissa, my little body is aweary of this great world.
- NERISSA You would be, sweet madam, if your miseries were in the same abundance as your good fortunes are; and yet for aught I see, they are as sick that surfeit with too much as they that starve with nothing. It is no mean happiness therefore to be seated in the mean: superfluity comes sooner by white hairs, but competency lives longer. 5
- PORTIA Good sentences, and well pronounced. 10
- NERISSA They would be better if well followed.
- PORTIA If to do were as easy as to know what were good to do, chapels had been churches, and poor men's cottages princes' palaces. It is a good divine that follows his own instructions; I can easier teach 15 twenty what were good to be done, than to be one of the twenty to follow mine own teaching. The brain may devise laws for the blood, but a hot temper leaps o'er a cold decree – such a hare is madness the youth, to skip o'er the meshes of good counsel the cripple. 20 But this reasoning is not in the fashion to choose me a husband. O me, the word choose! I may neither choose who I would, nor refuse who I dislike; so is the will of a living daughter curbed by the will of a dead father. Is it not hard, Nerissa, that I cannot 25 choose one, nor refuse none?
- NERISSA Your father was ever virtuous, and holy men at their death have good inspirations; therefore the lott'ry that he hath devised in these three chests of gold, silver, and lead, whereof who chooses his meaning chooses 30 you, will no doubt never be chosen by any rightly but one who you shall rightly love. But what warmth is there in your affection towards any of these princely suitors that are already come?
- PORTIA I pray thee over-name them, and as thou namest 35 them, I will describe them; and according to my description level at my affection.

SCÉNA 2.

BELMONT. POKOJ V PORCIINĚ DOMĚ.

Vystoupí Porcie se svou komornou Nerissou.

- PORCIE Řeknu ti, Nerisso, že moje tělíčko má toho velkého světa až po krk.
- NERISSA Nedivila bych se, madam, takovým řečem, kdybyste na tom byla stejně špatně, jak jste na tom dobře. Ale jak vidno, ti, co toho mají moc, mohou 5 strádat stejně jako ti, co nemají nic. A proto šťastní můžou být akorát lidi, co mají všeho tak akorát. Blahobytní rychleji zešediví, zato střídmi se dožívají vysokého věku.
- PORCIE Moudrá slova. 10
- NERISSA Moudré by bylo se jimi řídit.
- PORCIE Kdyby se každý řídil tím, co ví, že je moudré, pak by z kaplí byly chrámy a z chatrčí paláce. Jen svatý člověk koná tak, jak sám káže. 15 Spíš dvacetkrát poradím dobře jiným, než abych jedinkrát poradila dobře sama sobě. Chladným rozumem je možné zchladit horkou krev, ale horká krev vypálí rozum z hlavy. Bláznivé mládí je jako zajíc, kterého žádné kulhavé rady nedohoní. Jenže tímhle mudrováním si manžela 20 nevyberu. Nesnáším slovo „vybírat“, protože si ani nemůžu vybrat toho, kdo se mi líbí, ani odmítnout toho, kdo se mi nelíbí. A tak je vůle živé dcery svázána vůlí mrtvého otce. Nerisso, není to hrůza, že si nesmím vzít, koho chci, ani odmítnout, 25 koho nechci?
- NERISSA Váš tatínek byl světec a takoví mívají před smrtí šťastná vnuknutí. A on vymyslel tu volbu ze tří skřínek: zlaté, stříbrné a olovené. Nepochybuju o tom, že nápadník, který zvolí tu správnou, 30 a tak vás získá, bude člověk, který bude nejmocnějším hoden vaší lásky. Ale povězte mi, cítíte něco k některému z těch vzácných pánů, kteří se o vás přišli ucházet?
- PORCIE Tak mi je, prosím tě, vyjmenuj, a já ti každého 35 z nich popíšu. A podle toho, jak je popíšu, pochopíš, co k nim cítím.

- NERISSA First, there is the Neapolitan prince.
- PORTIA Ay, that's a colt indeed, for he doth nothing but talk of his horse, and he makes it a great appropriation to his 40 own good parts that he can shoe him himself. I am much afeard my lady his mother played false with a smith.
- NERISSA Then is there the County Palentine.
- PORTIA He doth nothing but frown, as who should say: 'And you will not have me, choose.' He hears merry tales 45 and smiles not. I fear he will prove the weeping philosopher when he grows old, being so full of unmannerly sadness in his youth. I had rather be married to a death's-head with a bone in his mouth than to either of these. God defend me from these two!
- NERISSA How say you by the French lord, Monsieur Le Bon?
- PORTIA God made him, and therefore let him pass for a man. In truth, I know it is a sin to be a mocker, but he! Why, he hath a horse better than the Neapolitan's, a better 55 bad habit of frowning than the Count Palentine; he is every man in no man. If a throstle sing, he falls straight a-cap'ring. He will fence with his own shadow. If I should marry him, I should marry twenty husbands. If he would despise me, I would forgive him, for if he love me to madness, I shall never requite him. 60
- NERISSA What say you then to Falconbridge, the young baron of England?
- PORTIA You know I say nothing to him, for he understands not me, nor I him. He hath neither Latin, French, nor Italian, and you will come into the court and swear 65 that I have a poor pennyworth in the English. He is a proper man's picture, but alas, who can converse with a dumb show? How oddly he is suited! I think he bought his doublet in Italy, his round hose in France, his bonnet in Germany, and his behaviour everywhere.
- NERISSA What think you of the Scottish lord, his neighbour?
- PORTIA That he hath a neighbourly charity in him, for he borrowed a box of the ear of the Englishman, and swore he would pay him again when he was able. I think the Frenchman became his surety and sealed 75 under for another.
- NERISSA How like you the young German, the Duke of Saxony's nephew?

- NERISSA Tak za prvé je tu ten neapolský princ.
- PORCIE Ano, to je to hříbě, co nemluví o ničem jiném než o své kobyle a chlubí se tím, že ji vlastnoručně 40 podkoval. Mám obavy, že se jeho maminka zapomněla s kovářem.
- NERISSA Další je ten mladý místodržící.
- PORCIE Pořád se jen mračí, jako by říkal: „Jestli mě nechceš, mně to nevadí!“ Žádnému vtipu se nezasměje. 45 A protože je tak nepatříčně zasmušilý už za mlada, bojím se, že k stáru zkysne a zahořkne ještě víc. Radši bych se vdala za mumii než za některého z těch dvou. Božíunku, zachraň mě před nimi! 50
- NERISSA A jak se vám líbí ten Francouz, monsieur Le Bon?
- PORCIE Je to boží stvoření, takže připusťme, že to je lidská bytost. Já vím, že posmívat se jinému je hřích, ale koně má lepšího než ten Napolitán, mračí se ještě urputněji 55 než pan místodržící. Má v sobě od každého něco a sám není nic. Drozd venku zapíská, a on už tancuje podle něho. Šerموval by se svým vlastním stínem. Kdybych si ho vzala, vzala bych si dvacet manželů. Kdyby mě nenáviděl, já bych mu odpustila, protože i kdyby mě miloval až za hrob, nikdy bych ho nechtěla.
- NERISSA A co říkáte tomu mladému anglickému baronu Falconbridgeovi?
- PORCIE Nic mu neříkám, protože on nerozumí mně a já zase 65 jemu. Neumí ani latinsky, ani francouzsky, ani italsky, a že moje angličtina stojí za starou belu, ti můžu odpřisáhnout u nejvyššího soudu. Vypadá dobře, ale s obrázkem si ženská moc nepopovídá. A co má na sobě! Myslím, že si vestu koupil v Itálii, kalhoty ve Francii, klobouk v Německu a způsoby má každý pes jiná ves. 70
- NERISSA A co si myslíte o tom jeho sousedovi ze Skotska?
- PORCIE Že je to soused k pohledání. Od Angličana si vykoledoval pár facek a přísahal, že mu to vrátí, až bude moct. Francouz mu, tuším, 75 dělal ručitele a smluvně mu pak zajistil další výprask.
- NERISSA A jak se vám jeví ten mladý Němec, synovec saského vévody?

- PORTIA Very wildly in the morning, when he is sober, and most wildly in the afternoon, when he is drunk. When he is best, he is a little worse than a man, and when he is worst, he is little better than a beast. And the worst fall that ever fell, I hope I shall make shift to go without him.
- NERISSA If he should offer to choose, and choose the right casket, you should refuse to perform your father's will, if you should refuse to accept him.
- PORTIA Therefore for fear of the worst, I pray thee set a deep glass of Rhenish wine on the contrary casket, for if the devil be within, and that temptation without, I know he will choose it. I will do anything, Nerissa, ere I will be married to a sponge.
- NERISSA You need not fear, lady, the having any of these lords. They have acquainted me with their determinations, which is indeed to return to their home, and to trouble you with no more suit, unless you may be won by some other sort than your father's imposition depending on the caskets.
- PORTIA If I live to be as old as Sibylla, I will die as chaste as Diana, unless I be obtained by the manner of my father's will. I am glad this parcel of wooers are so reasonable, for there is not one among them but I dote on his very absence, and I pray God grant them a fair departure.
- NERISSA Do you not remember, lady, in your father's time, a Venetian, a scholar and a soldier, that came hither in company of the Marquis of Montferrat?
- PORTIA Yes, yes, it was Bassanio – as I think, so was he called.
- NERISSA True, madam; he, of all the men that ever my foolish eyes looked upon, was the best deserving a fair lady.
- PORTIA I remember him well, and I remember him worthy of thy praise.
Enter a Servingman.
How now, what news?
- SERVINGMAN The four strangers seek for you, madam, to take their leave; and there is a forerunner come from a fifth, the Prince of Morocco, who brings word the Prince his master will be here tonight.
- PORTIA If I could bid the fifth welcome with so good heart as

- PORCIE Ten je dost odporný po ránu, když je střízlivý, a ještě odpornější odpoledne, když je namol. Ve svém nejlepším stavu je o kus horší než člověk a ve svém nejhorším stavu je jen o kousínek lepší než zvíře. Kdyby došlo na nejhorší, doufám, že se mi nějak podaří mu dát košem.
- NERISSA Kdyby se k té volbě odhodlal a vybral si správnou skříňku, pak byste se vzepřela tatínkově vůli, kdybyste mu nebyla po vůli.
- PORCIE Abychom tomu zabránily, musíš, prosím tě, postavit pohár rýnského na nesprávnou skříňku. I kdyby byl uvnitř sám ďábel, ten ožrala by neodolal pokušení a sáhl by právě po ní. Udělala bych cokoli, Nerisso, abych si nemusela vzít násosku.
- NERISSA Pak buďte bez obav, madam. Žádný z těch pánů vám už jako manžel nehrozí. Řekli mi, že se vracejí domů a s námluvami vás dál nehodlají obtěžovat, když vás nemohou získat jinak než touhle loterií se skříňkami, co vymyslel váš pan otec.
- PORCIE I kdybych žila tak dlouho jako Sibylla, stejně umřu jako panna, jestli si mě žádný muž nevybere tak, jak to otec vymyslel. Ale jsem ráda, že tahle várka nápadníků byla rozumná, protože odchod žádného z nich mě nemrzí a přeju jim všem šťastnou cestu domů.
- NERISSA Vzpomínáte si, jak nás jednou, když ještě žil váš tatínek, navštívil jistý Benátčan, voják a učelec, v družině markýze z Montferratu?
- PORCIE Ano, ano, Bassanio – nebo tak nějak se jmenoval.
- NERISSA Právě tak. Ze všech mužských, na které kdy mé pošetilé oko padlo, by tenhle byl pro vzácnou dámu nejlepší.
- PORCIE Dobře si na něho pamatuju a opravdu si tvou chválu zaslouží.
Vystoupí Sloužící.
Copak nám neseš?
- SLOUŽÍCÍ Ti čtyři pánové nápadníci se přišli rozloučit. Navíc je tu posel od pátého nápadníka, marockého prince, a ten posel vzkazuje, že jeho pán, princ, dorazí ještě dneska večer.
- PORCIE Kéž bych tak toho pátého mohla uvítat se stejnou

I can bid the other four farewell, I should be glad of his approach. If he have the condition of a saint, 125 and the complexion of a devil, I had rather he should shrive me than wive me.

Come, Nerissa. Sirrah, go before.

Whiles we shut the gate upon one wooer,
another knocks at the door.

Exeunt.

SCENE 3.

VENICE. A PUBLIC PLACE.

Enter Bassanio with Shylock the Jew.

SHYLOCK Three thousand ducats, well.
BASSANIO Ay, sir, for three months.
SHYLOCK For three months, well.
BASSANIO For the which, as I told you, Antonio shall be bound.
SHYLOCK Antonio shall become bound, well. 5
BASSANIO May you stead me? Will you pleasure me? Shall I know your answer?
SHYLOCK Three thousand ducats for three months, and Antonio bound.
BASSANIO Your answer to that. 10
SHYLOCK Antonio is a good man.
BASSANIO Have you heard any imputation to the contrary?
SHYLOCK Ho, no, no, no, no! My meaning in saying he is a good man is to have you understand me that he is sufficient. Yet his means are in supposition: he hath an argosy 15 bound to Tripolis, another to the Indies; I understand moreover upon the Rialto, he hath a third at Mexico, a fourth for England, and other ventures he hath squandered abroad. But ships are but boards, sailors but men; there be land-rats and water-rats, 20 water-thieves and land-thieves, I mean pirates, and then there is the peril of waters, winds, and rocks. The man is notwithstanding sufficient.
BASSANIO Be assured you may. 25

radostí, s jakou se rozžehnám s těmi čtyřmi. Ale i kdyby měl povahu světce, jestli má kůži 125 černou jako čert, tak s ním radši budu sdílet kostel než postel.

Pojďme, Nerisso. Zaveď mě k nim.

Jen co jeden ctitel zmizí,
musím za dalším.

Odejdou.

SCÉNA 3.

BENÁTKY. NA VEŘEJNÉM PROSTRANSTVÍ.

Vystoupí Bassanio a Žid Šajlok.

ŠAJLOK Tři tisíce dukátů, jojo.
BASSANIO Ano, na tři měsíce.
ŠAJLOK Na tři měsíce, jojo.
BASSANIO A jak jsem říkal, ručitelem za mě je pan Antonio.
ŠAJLOK Pan Antonio je ručitelem, ojoj. 5
BASSANIO Tak můžete mi půjčit? Uděláte mi tu laskavost? Co mi odpovíte?
ŠAJLOK Tři tisíce dukátů na tři měsíce a ručitelem je Antonio.
BASSANIO Vyjádřete se. 10
ŠAJLOK Antonio je dobrý.
BASSANIO Mluvil snad někdy někdo o něm špatně?
ŠAJLOK Ó ne, ne, ne, ne! Když říkám, že je dobrý, tak tím myslím, že je spolehlivý. Ovšem jeho prostředky jsou poněkud na vodě. Jedna jeho loď pluje do Tripolisu, druhá do Západní Indie a na Rialtu se povídá, že třetí má až v Mexiku, čtvrtou v Anglii, a ostatní rozřícené všude možné. Jenže lodě jsou jenom prkna, námořníci jenom lidi, a pak tu jsou krysy: pozemské i vodní, a lupiči: pozemští 20 i vodní, tím myslím piráty, a k tomu bezedné hlubiny a vichry a útesy. Jenže Antonio je spolehlivý. Tři tisíce dukátů. Myslím, že jeho záruku můžu přijmout.
BASSANIO To si můžete být jist, že ano. 25

SHYLOCK I will be assured I may; and that I may be assur'd,
I will bethink me. May I speak with Antonio?

BASSANIO If it please you to dine with us.

SHYLOCK Yes, to smell pork, to eat of the habitation which your
prophet the Nazarite conjured the devil into. I will 30
buy with you, sell with you, talk with you, walk with
you, and so following; but I will not eat with you,
drink with you, nor pray with you. What news on the
Rialto? Who is he comes here?

Enter Antonio.

BASSANIO This is Signior Antonio. 35

SHYLOCK (*Aside*) How like a fawning publican he looks!
I hate him for he is a Christian;
But more, for that in low simplicity
He lends out money gratis, and brings down 40
The rate of usance here with us in Venice.
If I can catch him once upon the hip,
I will feed fat the ancient grudge I bear him.
He hates our sacred nation, and he rails
Even there where merchants most do congregate
On me, my bargains, and my well-won thrift, 45
Which he calls interest. Cursed be my tribe
If I forgive him!

BASSANIO Shylock, do you hear?

SHYLOCK I am debating of my present store,
And by the near guess of my memory,
I cannot instantly raise up the gross 50
Of full three thousand ducats. What of that?
Tubal, a wealthy Hebrew of my tribe,
Will furnish me. But soft, how many months
Do you desire? (*To Antonio*) Rest you fair, good signior,
Your worship was the last man in our mouths. 55

ANTONIO Shylock, albeit I neither lend nor borrow
By taking nor by giving of excess,
Yet to supply the ripe wants of my friend,
I'll break a custom. (*To Bassanio*) Is he yet possessed
How much ye would?

SHYLOCK Ay, ay, three thousand ducats. 60

ANTONIO And for three months.

SHYLOCK I had forgot – three months – (*To Bassanio*) you told me so.
Well then, your bond; and let me see – but hear you,

ŠAJLOK To si můžu být jist, ale abych si byl jist, musím se
pojistit. Chtěl bych si s panem Antoniem promluvit.

BASSANIO Tak pojdte s námi pojist.

ŠAJLOK To tak, čuchat vepřové a ukusovat z těla, do kterého
váš prorok Ježíš zaklel ďábla. Prodávat vám budu, 30
kupovat od vás budu, mluvit s vámi budu, procházet
se s vámi budu i jiné věci, ale jíst, pít a modlit se
s vámi nebudu. Něco nového na Rialtu? Kdopak to
sem jde?

Vystoupí Antonio.

BASSANIO Šiňor Antonio. 35

ŠAJLOK (*Stranou*) Culí se na mě jak výběřčí daní!
Nenávídím ho, protože je křesťan,
a hlavně proto, že půjčuje gratis,
jeliman, a tak nám tu v Benátkách 40
všem kazí obchody. Kdybych se mu
tak někdy mohl dostat na kobyliku,
já bych si na něm řádně zchládl žáhu.
Náš svatý národ z duše nesnáší,
mně, dokonce i před jinými kupci,
nadává, mému poctivému zisku 45
přezdívá lichva. Ať můj národ zhyne,
jestli mu odpustím!

BASSANIO Šajloku, co je?

ŠAJLOK Propočítávám v duchu, jak si stojím,
a jestliže mě paměť neklame,
ty tři tisíce v hotovosti bych 50
teď dohromady nedal. Co si počít?
Tubal, můj bohatý hebrejský známý,
mi pomůže. Však moment, na jak dlouho
to má být? (*K Antoniovi*) Moje účta, vzácný pane.
Zrovna jsme tady o vás mluvili. 55

ANTONIO Šajloku, přestože mám zásadu
nedávat ani nebrat úrok z půjček,
zvyk poruším, jen abych pomohl
příteli v nouzi. (*K Bassaniovi*) Už ví, kolik bys
potřeboval?

ŠAJLOK Ano. Tři tisíce. 60

ANTONIO A na tři měsíce.

ŠAJLOK Zapomněl jsem. Tři měsíce. (*K Bassaniovi*) Já vím.
A teď k té záruce. Neříkal jste,

	Methoughts you said you neither lend nor borrow Upon advantage.	
ANTONIO	I do never use it.	65
SHYLOCK	When Jacob grazed his uncle Laban's sheep – This Jacob from our holy Abram was, As his wise mother wrought in his behalf, The third possessor; ay, he was the third –	
ANTONIO	And what of him? Did he take interest?	70
SHYLOCK	No, not take interest, not as you would say Directly int'rest. Mark what Jacob did: When Laban and himself were compromised That all the eanlings which were streaked and pied Should fall as Jacob's hire, the ewes being rank In end of autumn turned to the rams, And when the work of generation was Between these woolly breeders in the act, The skillful shepherd peeled me certain wands, And in the doing of the deed of kind, He stuck them up before the fulsome ewes, Who then conceiving did in eaning time Fall parti-coloured lambs, and those were Jacob's. This was a way to thrive, and he was blest; And thrift is blessing, if men steal it not.	75 80 85
ANTONIO	This was a venture, sir, that Jacob served for, A thing not in his power to bring to pass, But swayed and fashioned by the hand of heaven. Was this inserted to make interest good? Or is your gold and silver ewes and rams?	90
SHYLOCK	I cannot tell, I make it breed as fast. But note me, signior.	
ANTONIO	Mark you this, Bassanio, The devil can cite Scripture for his purpose. An evil soul producing holy witness Is like a villain with a smiling cheek, A goodly apple rotten at the heart. O, what a goodly outside falsehood hath!	95
SHYLOCK	Three thousand ducats – 'tis a good round sum. Three months from twelve; then let me see, the rate –	
ANTONIO	Well, Shylock, shall we be beholding to you?	100
SHYLOCK	Signior Antonio, many a time and oft In the Rialto you have rated me	

	že úrok z půjček nedáváte ani ho neberete?	
ANTONIO	Nikdy. Ze zásady.	65
ŠAJLOK	Když Jákob pásal ovce svého strýce Lábana – Jákob, jenž se přičiněním své moudré matky po Abrahamovi stal třetím dědicem a patriarchou!	
ANTONIO	No a co? Bral snad taky úroky?	70
ŠAJLOK	Ne, nebral úroky, tak jak je známe – ty přímé úroky. Šel na to jinak. S Lábanem dojednal si ve smlouvě, že jeho mzdou se stanou jehňata z příštího vrhu, však jen strakatá. Ke konci podzimu, když rujné ovce šly k beranům se pářit, jen co se ti huňáci do toho pustili, šikulka ovčák rozdychtěným ovcím před oči strčil pruty napolo sloupané z kůry. Ovce počaly a na jaře pak vrhly strakatá jehňátka, která byla Jákobova. Přičinil se a požehnán byl ziskem. Vždyť zisk je svatý, když se nekrade.	75 80 85
ANTONIO	Jákob byl pouze vykonavatelem vyššího záměru a neměl v moci učinit nic než to, co chtělo nebe. A tenhle příklad má obhájit lichvu? Jsou vaše peníze snad berani?	90
ŠAJLOK	To nevím, ale taky se mi množí. Teď k jiné věci.	
ANTONIO	Vidíš, Bassanio, čertu i Písmo někdy přijde vhod. Zlo, jež se svatou vírou zaštiťuje, je jako lotr s usměvavou tváří; jablko zvenku pěkné, uvnitř shnilé. Jak půvabná se může jevit faleš!	95
ŠAJLOK	Tři tisíce je pěkná sumička. A tři měsíce dává v úrocích –	
ANTONIO	Takže nám vyjdete vstříc, Šajloku?	100
ŠAJLOK	Siñore Antonio, na Rialtu jste mi už mockrát hrubě nadával	

	About my moneys and my usances. Still have I borne it with a patient shrug, For suff'rance is the badge of all our tribe. 105 You call me misbeliever, cut-throat dog, And spit upon my Jewish gaberdine, And all for use of that which is mine own. Well then, it now appears you need my help. Go to then, you come to me, and you say, 110 'Shylock, we would have moneys,' you say so; You, that did void your rheum upon my beard, And foot me as you spurn a stranger cur Over your threshold; moneys is your suit. What should I say to you? Should I not say, 115 'Hath a dog money? Is it possible A cur can lend three thousand ducats?' Or Shall I bend low and in a bondman's key, With bated breath and whisp'ring humbleness, Say this: 120 'Fair sir, you spet on me on Wednesday last, You spurned me such a day, another time You called me dog; and for these courtesies I'll lend you thus much moneys?'
ANTONIO	I am as like to call thee so again, 125 To spet on thee again, to spurn thee too. If thou wilt lend this money, lend it not As to thy friends, for when did friendship take A breed for barren metal of his friend? But lend it rather to thine enemy, 130 Who if he break, thou mayst with better face Exact the penalty.
SHYLOCK	Why, look you how you storm! I would be friends with you, and have your love, Forget the shames that you have stained me with, Supply your present wants, and take no doit 135 Of usance for my moneys, and you'll not hear me. This is kind I offer.
BASSANIO	This were kindness.
SHYLOCK	This kindness will I show. Go with me to a notary, seal me there Your single bond; and in a merry sport 140 If you repay me not on such a day, In such a place, such sum or sums as are

	kvůli mým peněžům a úrokům. A já to vždycky trpělivě snášel – 105 Židé jsou zvyklí snášet utrpení. Křičel jste, že jsem bezvěrec, psí rasa, a dokonce jste plivl na můj kaftan, za to, jak zacházím s tím, co je mé. A teď se zdá, že po mně něco chcete. Přijdete za mnou a hned: „Šajloku, potřebujeme půjčit peníze!“ 110 Vy, který jste mi vousy poplival a zkopal mě jak prašivého psa, co přelezl vám přes práh, chcete půjčit! Co vám mám na to říct? Co kdybych řekl: 115 „Má snad pes peníze? Může vám čokl zapůjčit tři tisíce dukátů?“ A nebo bych měl ohnout hřbet jak slouha a zajíkávě, plaše zamumlat například tohle: 120 „Vašnosti, ve středu jste po mně plivl, onehdy do mě kop a jindy zas mě nazval psem. Já za ty lichotky vám nyní půjčím, co si řeknete.“
ANTONIO	Mám sto chutí ti zase vynadat, a plivnout na tebe a zkopat tě. Půjčíš-li mi, nepůjčuj příteli. Mohl by přítel od přítele chtít vymámit přírůstky z jalových mincí? Ty peníze půjč svému nepříteli, 130 a když ti nevrátí, snadněji můžeš ho obrát o pokutu.
ŠAJLOK	To je křiku! Já bych rád získal ve vás přítele. Chci zapomenout na ta příkoří, vyhovět vaší žádosti, a to 135 bez úroku, a vás to nezajímá. Není to dobrá nabídka?
BASSANIO	Až moc.
ŠAJLOK	Však já vám dokážu, jak dobrý jsem. Půjdeme k notáři a podepíšem společně dlužní úpis, do něhož 140 jen v žertu napíšem, že pokud mi v určenou dobu na určeném místě

Expressed in the condition, let the forfeit
Be nominated for an equal pound
Of your fair flesh, to be cut off and taken 145
In what part of your body pleaseth me.

ANTONIO Content, in faith, I'll seal to such a bond,
And say there is much kindness in the Jew.

BASSANIO You shall not seal to such a bond for me,
I'll rather dwell in my necessity. 150

ANTONIO Why, fear not, man, I will not forfeit it.
Within these two months, that's a month before
This bond expires, I do expect return
Of thrice three times the value of this bond.

SHYLOCK O father Abram, what these Christians are, 155
Whose own hard dealings teaches them suspect
The thoughts of others! Pray you tell me this:
If he should break his day, what should I gain
By the exaction of the forfeiture?
A pound of man's flesh taken from a man 160
Is not so estimable, profitable neither,
As flesh of muttens, beefs, or goats. I say,
To buy his favour, I extend this friendship.
If he will take it, so, if not, adieu;
And for my love I pray you wrong me not. 165

ANTONIO Yes, Shylock, I will seal unto this bond.

SHYLOCK Then meet me forthwith at the notary's;
Give him direction for this merry bond,
And I will go and purse the ducats straight,
See to my house, left in the fearful guard 170
Of an unthrifty knave, and presently
I'll be with you.
Exit.

ANTONIO Hie thee, gentle Jew.
The Hebrew will turn Christian, he grows kind.

BASSANIO I like not fair terms and a villain's mind.

ANTONIO Come on, in this there can be no dismay, 175
My ships come home a month before the day.
Exeunt.

určenou sumu nesplatíte, pak
si od vás jako pokutu smím vzít
libru vašeho masa vyříznutou 145
vám z těla v místě, které já sám určím.

ANTONIO To beru. To ti klidně podepíšu
a řeknu, že ten Žid je zlatý člověk.

BASSANIO Takový úpis kvůli mně? To ne!
To radši zůstanu dál ve své bídě. 150

ANTONIO Neboj se, chlapče, smlouvu dodržím.
Za dva měsíce, což je o měsíc
dřív, než ta lhůta vyprší, mám zpět
tři trojnásobky uvedené částky.

ŠAJLOK Při Abrahamovi, ti křesťané! 155
Podle svých neurvalých způsobů
soudí i jiné! Řekněte mi, prosím,
i kdyby lhůtu překročil a já
měl získat pokutu, nač by mi byla?
Vždyť libra masa z těla člověka 160
má menší cenu, nižší hodnotu
než maso z těla ovce, krávy, kozy.
Vstřícností chci si koupit jeho přízeň.
A buď to přijme, nebo adié.
Nesuďte zle, co konám v dobré víře. 165

ANTONIO Šajloku, ano, já to podepíšu.

ŠAJLOK Takže se uvidíme u notáře.
Než sepíšete s ním ten vtipný úpis,
já skočím domů pro ty peníze.
Trnu při představě, že v domě hlídá 170
jenom ten lehkovážný uličník.
Tak brzy na shledanou.
Odejde.

ANTONIO Pospěš si, milý Žide.
Že by se z toho Hebrejce stal křesťan?

BASSANIO Laskavost u lotra je podezřelá.

ANTONIO Tu lhůtu stihnu. O to neměj strach.
O měsíc dřív mám loď v Benátkách.
Odejdou.

